

TANITÓBARÁT.

Havi közlö.

Megjelenik minden hó elején.

Előfizetési ára :
Fél évre . . . . . 1 frt.
Egész évre . . . . . 2 frt.
Egy oldal hirdetés . . . 5 frt.

November.

A lap szellemi és anyagi részét illető közlemények e cím alatt küldendőek „Tanítóbarát szerkesztőségének Budapest, I. Lovasut 4. sz.” Kéziratokat nem adunk vissza.

A csikmezei községi tanítók kérvénye.

A magyar népoktatás történetében, örök szégyenétül a közoktatás mostani intézőinek, meg lesz örökítve a csikmezei tanítók kérelme, melyet a megyei közigazgatási bizottsághoz intéztek, hogy az inség szélén, midőn már az utolsó falat kenyérről van szó, segítsenek rajtuk, terjesszék ügyöket ujból a miniszterhez, hogy fizetésüknek felét, melyet a mult iskolai évben nem kaptak meg, utalványozza ki.

De álljon itt közoktatásügyünk örök szégyenére, gyalázatára a kérvény.

Már régebben ismeretes a t. Közigazgatási Bizottság előtt a megyei községi tanítók nyomoruságos helyzete. Ez ügyben a t. Közigazgatási Bizottság már több ízben tett felterjesztést a n. vallás és közokt. m. k. miniszteriumhoz ; a csikmezei hivatalos tanítóegyesület csiki járásköre is már a mult tanév elején szintén folyamodott a miniszter ur ő nagyméltóságához az államsegélyek kiutalása tárgyában. De fájdalom, mindezen intézkedéseknek eredménye nem lett. Köztudomásu dolog t. K. i. bizottság, és ismeretes előttünk is, hogy azon községek, melyekben községi iskolák állitattak, határozottan rá vannak szorulva az államsegélyre, s ha az államsegély ki nem utaltatik, a községek tanítóikat fizetni teljesen képtelenek. Az államsegélyből a mult iskolai évben azonban csak 50% lett kiutalva, s e miatt állott be azon türhetetlen helyzet, melyet alább számadatokkal is bátrak leszünk igazolni. Ilyen körülmények közt kénytelenek a csikmezei községi tanítók, t. Közigazgatási bizottság előtt ujlag hangoztatni esdeklő szavukat az államsegélyből még hátralékos 50% kiutalványoztatása tárgyában. — Jól tudjuk mi mindnyájan, hogy megyénk illetékes hatóságai, s első sorban a t. K. i. bizottság látva a községi tanítók nyomoruságos helyzetét, már eddig is minden lehetőt megtett e tarthatatlan állapot megváltoztatására ; ismeretes előttünk községeinknek nyomasztó anyagi helyzete is, s belátjuk, hogy a tanítók sorsa utáni jóakarát a községnél nem hiányzik : mégis kénytelenek vagyunk ujlag felemelni esdeklő szavunkat, mert örvény szélén, az anyagi megsemmisülés örvényének szélén állunk, mely minden pillanatban elnyeléssel fenyeget. Folyamodnunk, kérnünk, esedeznünk kell, mert az utolsó darabka kenyérről van szó, mely, ha kibull kezünk-ből, a teljes nyomor kopogtat be hozzánk, a maga rémitőségében. Jelen alkalmammal nem akarunk hivatkozni a tanítói állás fontosságára, nem akarunk rámutatni azon évenként szaporodó terhekre, melyek a leikiismeretes tanító homlokán a verejétkcseppeket megszaportítják, mellőzzük mindezeket : mert

kérelmünk indokolására elégnék tartjuk számokban kiténtetni azon türehtelen állapotot, mely a községi tanítók javadalmazását illetőleg tényleg fenn áll. 22 községi tanítónak évi fizetése tesz 7745 frtot, ebből még hátralék 3982 frt 90 kr, tehát az összes fizetéseknek mintegy 55%-a. (Itt következnek az egyes tanítókra vonatkozó adatok. A gyimesi tanító fizetése pl. 400 frt, kapott eddig egy százat. Az új-tasnádi fizetése 400 frt, tartoznak neki 281 frt 67 krral. A két szentmiklósi tanító fizetése 300—300 frt, az egyiknek tartoznak 269 frt, 44 krral, a másiknak csak kerek 200 frttal stb. stb.)

A kérvény azután így szól: Ime, t. K. B. ilyen viszonyok között vannak a községi tanítók. A felsorolt szám adatok kiválóan tanusítják, hogy jelenlegi helyzetünk tarthatatlan. Nincsen talán ország szerte hivatalos állás, nincsen talán egyetlen hivatalnok, ki sujtóbb körülmények között legyen, mostohább elbánásban részesüljön, mint a községi tanító. Meg vagyunk győződve, hogy mindenki, kit ügyünk érdekel — már pedig kit ne érdekelne a nevelésügy — be fogja látni panaszunk jogosságát és kérelmünk méltányos voltát. Alázatosan esedezünk tehát: méltóztassék a t. K. B. azon kiváló jóindulattal, melylyel a községi tanítók iránt eddig is viseltetett, sürgős felterjesztést intézni a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ő exczellenciájának tekintetét a csikmegyei községi tanítók nyomorára irányítani; s méltóztassék általában kieszközölni, hogy a jelen állapotok rövid időn megváltozzanak, mert ha ez még pár hónapig így tart, azon hadseregnek, mely a költő szavai szerint „Magyarországot másodszer van hivatva meghódítani,“ megyénkben lévő tagjai éhen pusztulnak el.

Az Egyetértés e kérvényre vonatkozólag így kiált fel: „A szégyen pirját kergeti arcunkba, hogy ilyen még ma is nálunk lehetséges!“

Mit szóljunk mi, kiket közelebbiről érdekel az ügy, kik magunk is érezzük a közoktatásügyi kormány tehetetlenségét, vétkes hanyagságát.

De nem lehet csudálkoznunk a dolgon, hiszen a mi türelmünk példátlan: nem szólunk semmiért; egyesült erővel nem tudjuk fel emelni tiltakozó szavunkat.

Részint a felekezeti érdekek, részint Trefortnak ama politikája, hogy országos képviseleti tanítógyűléseket rendez s az egyetemes gyűlések tartását ha nyilvánosan nem is, de titkon akadályozza, megbénították erőnket, elvették szavaink súlyát.

Néptanítók! Tisztelt társaim! Ezt a sülyedést fel kell tartóztatni! Egyesülnünk kell! Egyetemes gyűlést kell tartanunk! Adjunk az ország színe előtt megbotránykozásunknak kifejezést! Emeljük fel szavunkat, és követeljük a tanítói állás reformját. Hiszen nekünk is vannak jogaink! Nem akarunk a művelt társadalom páriái maradni! Nem kívánhatják tőlünk, hogy az éhenhalás, a nyomorba sülyedés veezélyének kitéve szolgáljuk a nemzet, a haza legfontosabb érdekeit! Meg kell értetnünk a nemzettel, hogy kívánásunk, követelésünk jogos, és jelen helyzetünk tarthatatlan.

A néptanítók érdekeiért küzdő lapunk fájdalom nem olvastatik minden néptanító által, részint azért, mert nem ismeretes, részint pedig a szegénység miatt.

Mi a reklám trombitáját nem akarjuk megfujni, mert nemes célokért küzdünk.

Ügyünk érdekében tehát felhívjuk lapunk minden olvasóját, hogy az egyesületi gyűléseken kívül is buzgólkodjék azon cél elérésében, hogy a jövő nyáron egyetemes gyűlést tarthassunk. E véget lép'en érintkezésbe a környékében levő minden felekezeti tanító-társaival és ismertesse meg ezeket a megindított mozgalommal.

Szerintünk minden szükséges ujitást az egyetemes tanítógyűléstől várhatunk, s ha ezt minden buzgalmunk daczára sem sikerülne elérnünk, állapotaink oly kétségbe ejtőleg nyomoruságosak lesznek, hogy a kigunyolt ázsiai tanítók is szánakozva fognak tekinteni reánk.

Ziegler Géza.

Hogyan házasodjék a tanító ?

Ellentétben a többi, szellemi munkával járó életpályákkal, a tanítói foglalkozás nem csak lehetővé teszi a korai családalapítást, hanem sok tekintetben szükségessé is. A fiatal tanító ember 20—22 éves korában már „önálló“ álláson van; még be se nőtt a feje lágya, már is azon gondolkozik, hogy „asszonyt hozzon a házhoz.“ Igaz ugyan, hogy az az ő „önálló“ állása nem elegendő arra, hogy egy „család“-nak csak száraz kenyeret is adjon; de hát melyik 20—22 éves fiatal ember szokott az ilyen csekélységekkel bajlódni? Akkor az asszony a földolog. Aztán meg hiába is bajlódnék, hiszen ő már pályája zenithjén áll; neki 50 év múlva se lesz több fizetése, mint a mostani 3—400 frtja.

Ha ilyen körülmények között arra határozza el magát, hogy inkább 22, mint 72 éves korában házasodik meg, nem mondhatjuk, hogy valami bolondot határozott volna.

A legokosabb határozat az lenne, hogy sohasem nősül meg; de hát az agglegénység gondolata nem a 22 éves fejekben szokott szülemelni. Ha falun van a tanító, a szükség (hiszen gyakran étkeznie sincs hol), meg nevelői feladata parancsolja, hogy mielőbb megházasodjék. Nem olyan nagyon könnyű ám a nősülés, mint a milyennek ő gondolja. Intelligens nő, ha szegénység nem kényszeríti, nem megy hozzá; mert a tanítóné asszonyság felé integető nyomor képe elriasztja, ha őt nem, hát a szülőket. Az ilyenek csak akkor szánják el magukat néha arra, hogy tanítóhoz menjenek, ha másoknak nem kelleneek.*)

Olyan műveltebb nőt, a ki hozna valamit a házhoz, nem kap, mert az csak olyanhoz megy, a kinek magának is van legalább tisztességes megélhetést biztosító hivatala. Vagy műveltebb, nagyon szegény leányt, vagy műveletlen módosat, vagy pedig (nagyobb városokban) tanítónőt vehet tehát feleségül.

Ha nagyon szegény leányt vesz nőül a tanító, nyomoruság lesz az egész család sorsa. Tudják ezt 22 éves szívvel is a kolle-

*) Ezt szigorú ítéletnek tartjuk, mert magunk is ismertünk elég intelligens jómódu nőt, a ki csupán szive vonzalmának engedve, ment tanítóhoz. — Szerk-

gák. Azért aránylag ritka az az ifju Pestalozzi, ki az ilyen házasságnak neki merjen vágni.

Különösen a falusi és kisvárosi tanítók között az úgynevezett parasztházasságok a leggyakoribbak. A fiatal tanító feleségül vesz egy csinosabb arcú földművelő leányt, ha t. i. pár hold föld, ökör, borju stb. jár vele. Hogy az anyagi bajoktól — hite szerint — megmeneküljön, a szellemi, gyakran erkölcsi nyomoruság jármába hajtja nyakát. Arról természetesen megfeledkezik a jó partiet csináló ifju ur, hogy a házasság életben nem az ökrök és borjuk játszáka a főszerepet; ezt — szerencsétlenségére — csak a „mézes hetek“ után veszi észre.

Sajnos, későn győződik meg a felől, hogy van ugyan asszony a háznál; de neki nincs felesége. Az eszme, a gondolatkör, melyben neki, a néptanítónak élnie kell, ismeretlen az ő neje előtt. Ha csak a borjuról, tehénről nem akar beszélni, nincs kivel szóba állania sem házánál. Nincs, a ki törekvéseit megértse, örömeiben, szenvedéseiben részt vegyen, nehéz munkájában gyámolítsa, kitarásra buzdítsa.

Férj és feleség, noha egy nyelven beszélnek, ritkán értik meg egymást. S ez a ritka eset is legtöbbször végtelen kárára van a nevelésügynek. Ezek az ethikai tekintetben természetellenes házasságkötések, nem lehetvén alapjai a megelégedett családi életnek, egyik legjelentékenyebb akadályát képezik a néptanító nevelői munkája sikerének.

Az ilyen házasságból csak akkor származhatik áldás a tanítóra, ha sikerül feleségét magához emelnie, az ő „simítatlan gyémánt“-ját kicsiszolnia. Ez azonban, mivel nem minden csillámló kő gyémánt s mivel nem is mindenki ért a gyémánt köszöritüléséhez, a legritkább esetben sikerül. — Gyakoribb eset, mikor az úgyis gyenge tanító súlyed a műveletlen nő szellemi és erkölcsi színvonalára. Ekkor aztán egyetértenek abban, hogy nincs dicsőbb teremtés a világon, mint egy — czimeres ökör.

A leggyakoribb eset, hogy a férj és feleség soha sem értik meg egymást. Szerencse, ha csendesesen megférnek egymás mellett. Ez azonban ismét ritka eset. Legtöbbször az egyenetlenség, a viszály út tanyát közöttük. A férj, látva, hogy házassága szellemi életére veszélyt hozott, az intelligens társadalomtól is elszigetelte, szerencsétlennek, boldogtalannak érzi magát; hasonlóképen a nő is, ki szintén csalódott, mert a nyugalmas, csendes anyagi életet, mely után, mint a nép gyermeke neveltetésénél fogva vágyódott, nem találhatta fel. Mindezeknek az szokott lenni a következménye, hogy hol egyik, hol másik, hol pedig mind a kettő a házon kívül keres kárpótlást; a férj a szeszes italban, a nőnek meg „leánykori“ reminiscenciái jutnak eszébe. A tanító családi élete botrányossá válik.

A szerencsétlen házasság nyügeből a tanítónak kibontakoznia csaknem lehetetlen. A tanító „belső ember“, neki nem szabad a válással „rosz példát“ adni a népnek, a példaadásnak okáért ilusztrálja tehát azt a mondást, hogy „az asszony verve jó“. A szerencsétlen családi viszonyok között anyagilag is tönkre

mennek. A nő vagyonkája, melyet a szegény szülők apáiktól örökölték, vagy egy küzdelmes élet lefolyása alatt összetakarítottak, elpusztul. Se pénz, se posztó; se feleség se vagyon; ráadásul még a tanító is ritkán gyógyítható szellemi és erkölcsi betegségbe sülyed, kit „keresztjé“ -vel egyik faluból a másikba vet szerencsétlen sorsa. Megnyugvást azonban ritkán talál mindaddig, míg valamelyik komája ki nem bucsuztatja a siralom völgyéből.

Csalódik azonban az, a ki azt hiszi, hogy ha a műveltebb, szegény néposztályból nőül a tanító, sokkal szerencsésebbek a családi viszonyai. Az olyan „művelt“ nő, akit a néptanítóhoz adnak, jobbra csak a köznapi értelemben művelt, azaz, van egy kis külső műveltsége, a belső műveltségtől gyakran éppen olyan messze áll, mint akármelyik földmivelő egyszerű gyermeke. Hogy a távolság közte és férje között szellemi és erkölcsi tekintetben nem nagyon nagy, ez csak azért van, mert leggyakrabban a férj sem különb mint ő. De legyenek bár egyenlő műveltségük, megelégedett családi életet vajmi ritkán biztosít számukra a tanítói fizetés. Nincs a családi élet békéjének, nyugalmanak veszedelmesebb ellensége, mint a szegénység, a nyomor.

Újabb időben — különösen a nagyobb városokban — gyakori házasságkötések történnek tanító és tanítónő között. Bár értem, de helyeselni, — különösen, ha indokait kutatom — a népnevelésügy céljait tartva szem előtt, ezt a házasságot sem tudom. E házasságoknál a benső vonzalom éppen olyan ritka, mint a „paraszt-házasság“-oknál. A főindok itt is az anyagi érdek. Tanító tanítónőt nagyon ritkán vesz nőül, ha ez utóbbinak állása nincsen, pedig éppen az ilyen állás nélküli tanítónőből válnék jó feleség a tanító részére. Tanító és tanítónő kölcsönösen megegyeznek, hogy egymáséi lesznek, hogy a két fizetés kényelmesebb életet biztosítson mindkettőjüknek. Az ilyen házasságnak az a következménye, hogy az ügyre nézve vagy a férj, vagy a feleség fizetése elveszett. Ha a tanítónő jó tanító, akkor jó háziasszony, jó családanya (különösen, ha számos tagból áll családja) nem lehet, s ily esetben a férj lesz a tanítói tiszt betöltésére kevésbé alkalmassá családi életének rendezetlensége miatt. Ha a tanítónő jó háziasszony, jó családanya, akkor meg jó tanító nem lehet. Jó tanító és jó családanya, e két fogalom csak a legritkábban állhat meg egymás mellett.

Volt nekem egy kitűnő tanfelügyelőm, nemes, ideális gondolkozású férfiú, a ki zsebembereknek nevezte azokat a fiatal tanítókat, kik anyagi érdekből házasodnak, azt állította rólok, hogy „férjhez mennek“.

A derék öreg ur figyelmet érdemlő logikája szerint az alkalmasan levő tanító és tanítónő, ha férj és feleséggé lesznek, egymáshoz mennek férjhez. Én az ilyen kölcsönös férjhez menetelt nemcsak azért nem helyeslem, mert a nevelésügynek kárára van, hanem azért is, mert nagy igazságtalanságot látok benne a többi kartársak iránt. Magyarországon több száz jeles képzettségű tanítónő és tanító van, kiknek a pálya, melynek munkásaivá ké-

pezték ki magukat, egy falat kenyeret sem adhat. Az osztó igazsággal megegyezik-e, hogy egynek két falat kenyeret adjunk, a másiknak pedig, a ki arra éppen olyan érdemes, egyet se?

A tanítónő menjen férjhez, ha neki úgy tetszik, de ne házasodjék; vagy ne adja el, nem is magát, hanem az állását. Most papiroson számítják ki, hogy a nőül veendő tanítónő állása hány ezer frt s kr. tőke kamatjának felel meg. Ugy alkusznak reá a zsebemberek, meg az élettertelnek, mint rabszolgákra. A tanítónő mondjon le állásáról, ha férjhez megy. Hazánk legjelesebb tanítónői (a kikhez csatlakozik az én parányiságom is) vannak e véleményen.

Kassa város községi iskoláinál a férj és katedra között kell a tanítónőnek választania. Valóban nagy ideje volna már, hogy az egész ország kövesse Kassa kitünő példáját. Akkor látnók meg, ki a legény a gáton, kinek kell az intelligens, művelt nő; ki fog a magyar tanítói kar családi életének sok baja, kevés öröme és az agglégénység között választani? Én akkor is azt tanácsolnám a tanítónak, hogy lehetőleg tanítónőt vegyen feleségül. A tanult, a művelt nő különb feleség és anya lehet, mint a műveletlen, vagy kevésbé művelt, a tanító életét meglegedettebbé teheti: azon felül a legnagyobb szükség nehéz óráiban (a férj munkaképtelensége, vagy halála esetén) a férj munkáját folytathatja, önmagát és családját a végpusztulástól megmentheti.

Ember János.

A paedagogiai vadászokról.

Fontos, célhoz jutásunkat, helyzetünk javulását, társadalmi állásunk emelkedését nagyon is gátló dolgok azok, a miket Balog kartárs úr „a Gyászaedagogusok“ c. alatt oly avatott tollal ecsetel.

Lehet, némelyek kételkednek az ott elmondottak valósága fellett, nem is képzelvén hogy találkozzék ember, — még hozzá tanító, — a ki elvet, becstületet, jellemet, tekintélyt, szóval, — mint a hanyi „Mester úr“, — mindent, még ama nagyon megszolgált kis darabka kenyér egy részét is képes és kész oda vetni, csak azért, hogy míg fizető gazd'uraimék az oda dobott koncon rágódnak, ő pár évi — bár bizonytalan, de a jelenleginél valamivel még is zsirosabb jövődelmű álláshoz juthasson.

Én, a ki szem'auja valék ily dolgoknak, nem csak lehetőséget, még nagyí'ást sem látok. Sőt meg vagyok győződve, hogy Balog úr még az elmondottaknál furábbakat is látott, de hát azokat nyilvánosság elé bocsátania lehetetlen.

És talán az olyan „Ő“ féle emberek csak az ország egy bizonyos részén találhatók? Nem, olyanok ők, mint a bolygó zsidó. Hazátlanok, és még is mindenütt vannak. Nincs otthonjuk, még is mindig otthon vannak.

A közel mult időben nekünk is volt szerencsénk két ilyen bolygó csillagot látni.

Igérték ők a jámborok eget, földet. lehetségest és még több lehetetlen dolgot. No de hát ki veszi ezt zokon?! Hisz ez a dolog sorja. A ki nem érti „mint a cigány asszony a szatyorról“ az meg-lássa, ha boldogul-e?

Futottak is ők, t. i. P. és N. urak, háztól házhoz járva, szavatokért esedezve.

A mi N. eljárását illeti, — aki csakhogy kenyérhez juthasson mindenre, még községi hajduságra is kész vállalkozni, — figyelmen kívül hagyom.

De összevetve a p. szt. tornyai, — tudtom szerint 300 frt és 12 $\frac{1}{2}$ Hlnyi buzával való díjazást azzal, a mennyit B. úr az előbbi helyén — az uradalmi iskola után — húzott, tiszta dolog előttünk hogy őt nem a jobb dotáció ösztönözte a cserére. Tekintetbe véve továbbá, hogy amott tisztességes, — sőt mondhatni uri, — lakása volt p. szt. tornyán egy putriban fog családjával elhelyezkedni, bámulnunk kell a változás utáni hajlandóságon. No, de hát némely embernek ez már maníája. Ezek közé tartozik P. úr is, a ki nem fontolva meg, sőt bátor vagyok kimondani, hogy nem is ismerve kellnernek ama sokat jelentő megjegyzését, miszerint: „Minden áttétel veszteséget hoz magával, s nem hiába szól a közmondás, hogy három lakváltozás felér egy leégéssel. Az új felszereléssel új kiadások járnak, s minthogy a földön sehol sincs meyerszág, a fáradságot és szükségét minden új állomáson is feltalálják. A tanítói működés sikerének ellenben kiszámíthatlan károkat okoz a sokszoros helyváltogatás. Különösen azon gyermekivadék, mely az áttételi időben tanul, igen sokat szenved általa, s a mit tanul is, csak nyomoruságos fércelmény, — 12 év alatt immár 4-ik helyre hurcolkodott. Azt hiszi a boldogtalan, hogy új állásán majd szerencsésebb lesz, kedvezőbb viszonyok közé jut. Igen, célját éri, de csak úgy, ha megtanulja a bölcs takarékossgot, a szegényes tanítói díjazáshoz mért nyújtózkodást.“

De, ha tudja, legyen boldog ezek mellőzésével is. Mondhassa el már egyszer igazán, minden utógondolat nélkül: „csakhogy on-nét elsegített az Isten.“ Ha pedig ismét új helyre kívánczodik, tegye meg a maga becsülete megmentése, s az összes hazai tanítók jogos kívánsága érdekében . . . tegye meg, hogy ne bocsássa árba a tekintélyt és jellemet.

Ezek után legyen szabad igénytelen nézeteimet nyilvánítanom: minő óvszerek volnának alkalmazandók az e nemű garázdálkodások elfojtása céljából?

Az ily vácsony lelkű emberek méltán megérdemlik nem csak az olyan eljárást, mint a minőt Öveges K. és társai követtek, de méltók, hogy mint utálatos veszett teremtmények, mint az emberiség söpredékei, s minden nemes jellemet levetkőzött ripőköktől mindenki undorral s megvetéssel forduljon el. Óvakodjék mindenki, nehogy valamiként az ily szennyes és galád jellemű egyének még csak lábaik porát is leverhessék tisztességes embernek portáján.

Hogy a „választást törvénnyel kell szabályozni“ ez nekem is már régen ápolgatott eszmém. Azonban egy pillantás az orsz. gy. képviselő választásokra . . . elég . . . a légvár összeomlik, a halandó a föld nyomorult göröngyei közt érzi magát.

Mindazáltal, mégis a törvény szerinti intézkedést találok leg-
rövidebb és legezélhozvetőbb ösvénynek. Azonban mulhatlanul kívánatosnak tartom, hogy a törvény pontos végrehajtása ellenőrzésével érdekelt egyének — szakemberek — bizassanak meg.

Az erre vonatkozó törvény, vagy esetleg miniszteri rendeletnek pedig rendelni kellene a többek közt:

1-ör. Ellenőrzési hivány-jegyzőkönyv tartását a kir. tanfelügyelőségnél, — tekintet nélkül az iskola fenntartókra.

2 or. Hogy tanítói hivány, tekintet nélkül, ki fizeti a tanítót s fedezi az iskola költségeit, csak a kir. tanfelügyelő, és ennek ajánlatára a közoktatási miniszter megerősítése után nyer állandósított jogérvényt.

3-or. Az eddig megcsonkított hiványok eredeti épségükben vissza állítandók.

4-er. A ki a kir. tanfelügyelőségnél bejegyzett fizetésből leenged, a ki az abban foglaltakon önhatalmulag változtat, etetés-ítatással, vagy akármi más anyagi kedvezmény nyújtás által a választókat a maga részére hódítani megkísérli:

a) mint jellemtelen egyén a tanügyi hírlapok útján pellengérré állittatik,

b) kizáratik az orsz. nyugdíj intézet jótéteményeiből; de nem mentetik fel az évi járulékok fizetésétől: ellenkezőleg a legnagyobb szigorral szorittatik ezen köteletségének teljesítésére,

c) mint tanító megfosztatik szabad költözködési jogától,

d) ha ez oknál fogva a tanítói pályáról lelép, azon kerületben, vagy legalább megyében tanítói állást ne foglalhasson el.

5-ör. Ugyan ez történéjk azzal is a ki kanászhoz illő módot követve házról-házra jár, szavazatokat gyűjteni.

6-or. Minden néven nevezhető kortes 50—100 frt birsággal, fizetéseképtelenség esetén az annak megfelelő fogsággal sujtandó.

7-er. Az eddig hiványcsonkításban bünrészes községek, hitközségek, általában iskolatulajdonosok új választáskor köteleztetnek az eredeti hiványt életbe léptetni, s arra választani. Még pedig ha ez eset (az új választáson) előfordulna, a hivány csonkítási részlet, — iskolai, vagy szegény alap javára — a legnagyobb szigor és pontos elszámolás mellett behajtandó.

8-or. A személyesen korteskedő, a választhatók sorából ki-mustrálandó.

9-er. A díjlevelet csonkítani szándékozó község, egyházközség — általában iskolatartó — legalább is a csonkítani szándékolt összeg tizszereséig birságotandó.

Ennyit azt hiszem megtehet értünk is a törvényhozás. Hogy megnyerjük, van okunk reményleni: mert a mit kérünk jogos, s nem határos a lehetetlenséggel. Nem is kell hozzá egyéb, csak egy kis jóakarát és ügyünk iránti részvét.

Pandur Pál tanító.

Egy életre való indítvány.

Berger Vilmos, sárbogárdi tanítónak a fehérmegyei tanítótestület ez évi nagygyűlésén, az orsz. tanítói nyugdíjtörvény revíziója tárgyában tett indítványát egész terjedelmében érdekesnek tartjuk közölni.

„A magyarországi néptanítók nyugdíj intézetének gyám- és segélyalapjáról az 1881-ben kiadott részletes kimutatás szerint:

11893 tanító után befolyt	67376 ft 33 kr.
16686tan.állomás után a községektől kapott az állam	200240 ft 33 kr.
állami segély	150000 ft — kr
kamatokból	112155 ft 08 kr.

összesen . 528771 ft 74 kr.

Alaptőke volt ez év végével 2935289 ft 69 kr, melynek évi kamata 111155 ft 8 krt tett; miután pedig a kiadás aránylag igen csekély, mert a kezelési költségekkel együtt 59789 ft 86 kr; s így ma már az előre 10 évre tervezett öt millió forintnyi alaptőke befolyhatott.

5 millió ft 5% mellett jövedelmez évenként körülbelül 300000 ft; ehhez még hozzájárult a mai napig mindenestre belépett 15 ezer tanító évi járuléka: 90000 ft; és ez aránylag szintén emelkedett községi járulék 250 ezer ft: a magas kormány segélye: 150 ezer ft. A nyugdíj-alap tényleges bevétele tehát: 790 ezer ft.

A fentebb említett kimutatás szerint 1881-ben fordítottott:

a) kezelésre	8308 ft.
b) 32 tanító nyugdíja	2252 „
c) 14 tanító nyugdíjpótló segélye	1238 „
d) 280 özvegy segélye	25673 „
e) 582 árva segélye	18287 „
f) 14 végkielégítés	2461 „
g) vegyes kiadások	1267 „

összesen . 59486 „

Ha mindezen kiadásokat a tíz év után megtízszerezzük 594860 ft volna az évi szükséglet, még akkor is átlag 200 ezer ft maradna évenként alaptőke gyarapítására; a mi újabb tíz év alatt 2½ millió új alaptőkét hoz létre. De ezen számok elősorolásánál a legkisebb számok említettek; tényleg az alaptőke 5%-nál többet jövedelmez s így aránylag a bevételnél minden szám nagyobbodik, ellenben a kiadás semmi esetre sem éri el a jelzettekét. — Ebből kitűnik, hogy a magas kormány a múlt évben az országgyűlés elé terjesztett nyugdíjtörvényben az összes tanítóságra kiterjeszthette volna 30 évi szolgálat után a teljes nyugdíjaztatást, annál is inkább mert 1) a nyugdíj összeg oly csekély, hogy a szolgálatra képes tanító inkább megmarad a jobb fizetésű állomáson (ha lehet élte fogytaig), semhogy nyugdíjaztassa magát; — 2) a nyugdíj-alaptőke oly nagy, hogy a mostani szabályzat értelmében sokkal többet jövedelmez a szükségletnél.

De még a 30 évi szolgálat alapul vételével sem elégedhetünk

meg; jogunk van kérni a magunk és községeink által teremtett alapból töltet is; még ha az állam ehhez évenként 150 ezer forinttal járul is.

Most már az 1881. év végén felvett összeg ötszörését számítsuk, akkor a) kezelésre lesz 40 ezer ft; b) 32 tanító nyugdíja helyett 150 tanítót véve 300 fttal, ez tesz 45 ezer ft; c) 280 özvegy segélye helyett vegyünk 1000 özvegynek segélyét 200 fttal, ez kitesz 200 ezer ft; d) 250 árva segélye helyett legyen 2500 árva; és pedig fele 100, fele pedig 50 fttal; ez tesz 187 ezer 500 ft; e) 14 tanító vigkielégítése helyett vegyünk fel 50 tanítónak a végkielégítését 1000 frttal, ez tesz 50 ezer ft; f) 14 tanító nyugdíjpótló segélye helyett vegyünk 50 tanítót 1000 frttal számítva ez is 50 ezer ft; — s végül g) vegyesekre vegyünk 22 ezer ftot; akkor ez kitesz összesen 549 ezer ftot.

A kiadások ily aránytalan kiszámítása mellett még mindig maradna a tényleges bevétel mellett több, mint 200 ezer frt évenként alaptőke szaporításra, s így 10 évenként az alaptőke felényivel növekedhetik. Ez oly nagymérvű gyarapodás, melyet a kiadások még akkor sem emészthetnének fel, ha újabb tíz év után minden munkaképtelen tanító — tekintet nélkül a szolgálati időre 300 fttal nyugdíjaztatik, valamint az özvegyek is ugyanily díjat huznak.

Ennélfogva kérelmezni kellene, hogy a szolgálati idő 30 évben állapíttassék meg; — hogy a nyugdíj 300 ftról 400 ftra emeltesék; hogy az özvegyi segély 200 ft; az az szülővel bíró árva dija 50 ft s a szülőtlén árva dija 100 ft legyen.“

*

A nagy gonddal és alapos számításokkal kidolgozott indítványt — nem tárgyalta a nagygyűlés, azon indoknál fogva, mert a nyugdíjtörvény revisióján a ministeriumban nagyban folynak a munkálatok. Ha azonban ez a tanítókra nézve tán sérelmesen oldatnék meg, akkor e tárgyban mozgalmat fogunk megindítani.

Az indítvány mindenestre oly fontos és praktikus, hogy megérdemlé, miszerint a dolognak kellő megvilágítása szempontjából uapvilágot lásson.

Karoljuk fel az ügyet.

A beszttercebányai egyházmegye területén lakó róm. kath. tanítók egyesülete folyó évi szeptember hó 21-én Beszttercebányán megtartotta évi rendes közgyűlését, melynek legérdekesebb részét az itt szóról szóra leirt, általam beadott javaslat képezte. Ez így hangzott:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Az 1868-ik évi népiskolai törvény 38-ik t. cz. 142. §-sa mondja, hogy az elemi néptanítónak a fizetése 300 frtnál kevesebb nem lehet.

A törvény ugyan meg van a papiroson, de valóságban csakis az állami és községi tanítóknál alkalmazzák, a felekezetiéknél senki

sem törődik vele, mi (felekezeti tanítók) ott vagyunk, hol az 1868. év előtt voltunk.

Ha vizsgáljuk a felekezeti, illetve róm. kath. tanítók javadalmait, sorban egy kis kivétellel mindenütt ezeket találjuk:

- a) a község lakóitól 150 frt.
- b) szántó föld használata 15—20 frt.
- c) kert illetmény 9 frt.
- d) tíz öl fa, melyből a tanterem is fűtendő, készpénzbe számítva 20 frt.
- e) ostya sütésért 2 frt.
- f) összes stoláris jövedelem 11 frt.
- g) harangozásért 12 frt.

Egész évi jövedelme tehát 200—220 frt. — De ez nem csak tanítói fizetés, vannak itt más köteleességek is, melyeket a tanító mint kántor ugyanazon fizetésért teljesíteni köteles, melyek már a fentnevezett javadalmak különféle elnevezéseiről eléggé világosak, u. m. orgonálás, éneklés, egyházi hivatal, ostyasütés, harangozás és némely helyeken még külön fiut is köteles az egyház számára tartani. E szerint a róm. kath. tanítóknak csak sok a hivataluk és kevés a hasznuk.

Most azonban kérdem, valjon megkapja-e az a tanító legalább ezen csekélységet is rendesen?

Dehogyan kapja! Kénytelen a legnehezebben megérdemelt 5—6 frtért a község birájához 6—10-szer is a legmélyebb alázattal esedezni, vagy pedig házról házra járni.

Télidőn, ha nincs fája és megunva a sok digergést, a szolgabíró előtt emel panaszt, bezzeg lesz melege, de nem a fától, hanem attól a leczkétől, a mit a tek. szolgabírótság ad neki az alkalmatlankodásért.

Manapság sokat kívánnak egy tanítótól; — azt kívánják, hogy a tanító művelt, intelligens és kötelességteljesítő ember legyen, hogy folytonosan tovább képezze magát.

Ha megfontoljuk a dolgot, hát csakugyan méltányos követelés, mert egy jóra való tanítónak csakugyan olyannak kell lennie és olyan tanító, a ki maga sem sokat tud, másnak sem sokat adhat tudományából.

De hogy fogja az a szegény tanító kötelességét egész odaadással teljesíteni, magasztos hivatásának kellően megfelelni, hogy fogja ő magát továbbra is képezni, mikor ő mindennapi nyomorban tengődik?

A választ minden tanító megadhatja reá.

Adják meg előbb a tanítónak a tisztességes fizetést, és azután követeljük tőle a kötelességek pontos teljesítését.

Mi tanítók szerények vagyunk; nem követelünk mi valami túlságosat, csakis azt, a mit nekünk a törvény szerényen engedélyezett.

Az állam a felekezeti, illetve róm. kath. tanítóktól ugyanazon qualificációt és ugyanazon kötelesség teljesítését követeli, mint az állami tanítóktól és az 1868. évi népiskolai törvény a felekezeti

tanítókat sem zárja ki a minimum 300 frtnyi fizetésből; ha mi tehát kötelességünknek eleget teszünk, nekünk is jogunkban áll ezen törvényszerű fizetést követelni.

Ahogy már előbb is mondtam, a róm. kath. tanítók nagyobb részét kántorok is egyuttal, de tudjuk azt, hogy a Krisztus koporsóját sem őrzik ingyen, hogy kántori teendőikért is külön díjazást érdemlünk. Most már tehát nem marad egyéb hátra, mint az, hogy módot kell keresnünk, honnét és miképen volna ez elérhető s én ezen alkalommal bátor vagyok a mélyen tisztelt közgyűlés elé a következő javaslatot terjeszteni: *Javaslat.*

Mint hogy a felekezeti illetve róm. kath. kántortanítóknak a fizetésük még eddig eléggé rendezve nincsen, hivassanak fel az összes magy. orsz. kath. tanítói egyesületek egy közös javaslat elkészítésére, melyben a nagyméltóságú magy. orsz. kath. püspöki karnál kérelmezni fogjuk, hogy:

1-ször) a róm. kath. tanítók is a törvényszerű minimum 300 frtnyi tanítói készpénzbeli fizetésben részesüljenek.

2-ször). Ott, hol a tanítói állással a kántorság is össze van kötve, ezen kántorságért is külön illetékes fizetést kapjanak,

3-szor) A tanító fizetését valamely közpénztárból pl. adóhivatal vagy megyei pénztárból rendes havi vagy negyedévi, részletekben húzza.

4-szer). A kántori kötelességek rendezve legyenek, az egyházi és harangozó tisztje a kántorétól választassék el.

5-ször). A kántori járandóságok a községi előljáróság által a kántor tanítónak rendesen kiszolgáltatassanak.

6-szor) a tanítók a fizetés 10%-kát ötöd éves pótlékul kapják.

7-szer). Legyen a tanítóknál is valami előléptetés, mint más hivatalnokoknál u. m. főtanító, igazgató-tanító, kerületi népiskolai felügyelő, megyei népiskolai felügyelő.

Ha azonban ezzel sem érnénk el régen óhajtott célunkat, akkor javaslatunkat kérvény alakjában a magas kormányhoz fogjuk terjeszteni. Ez az én szerény véleményem, melyről azt hiszem, hogy nem valami igazságtalan vagy pedig törvényellenes követelés, miért is kérem a mélyen tisztelt közgyűlést, méltóztassék ezen javaslatomat egészben elfogadni.

A javaslatot Bielek Károly tanító igen érdekes és szívhez szóló beszédével támogatta, melyet tek. szerkesztő ur kívánatára a Tanítóbarát számára beküldhetek. *)

Ezután a javaslat egészben elfogadtatott és így, ha már ezen ügy megindult, karoljuk azt fel minél nagyobb buzgalommal és egyesült erővel. Biztosak lehetünk, hogy a célt elérjük.

Együttal tisztelettel kérem szeretett kartársaimat és tisztelt egyesületeket, hogy ezen javaslatomat a még netalán hiányzó pontokkal bővítsék ki, mert több szem többet lát, több ész többet tud.

Felső Zsadány, 1886. okt. 19-én.

Záborszky Lajos.

*) Szívesen közöljük. Szerk.

Oktatás-ügyünk egy nagy akadályá.

18 éve, hogy oktatásügyi törvényünk meghozatott és daczára ezen hosszú időnek, népoktatásügyünk nem emelkedett azon magaslatra, melyre ily hosszú idő lefolyása alatt emelkednie kellett volna. Vajjon miben keressük ennek okát? Talán a tanítók képzetlenségében, ügybuzgóságuk hiányában vagy más egyéb akadályokban?

A képzetlen tanítók száma évenként apad, a képzeteké emelkedik; a mi pedig a tanítóság ügybuzgóságát illeti, utalunk a szaklapokban kifejtett munkásságukra, s a nagyméltóságú oktatásügyi miniszter úr által a népoktatásügy állásáról előterjesztett jelentéseire, melyekből kitűnik, hogy a hazai tanítóság megtette kötelességét, a mennyire a meglévő viszonyok közt tehetette.

Említették ugyan már szaklapokban nevezetes egyének által nagyhangzású akadályok, mint — például — nemzeti s felekezeti feltékenységek sat., melyek itt-ott felütik ugyan fejüket s így felhozásuk jogosult; ámde ezek csak egyes községekben jelentkezhetnek, mert oly helyen, hol ugyanazon nyelven beszél a nép, illetőleg egyfelekezeti: ily akadály nem lehet.

Az általános és fő akadály, melyet intéző köreink nem bírnak vagy nem akarnak felismerni az, hogy a tanítók közvetlen a nép által, s hozzá még természetményekben kapják fizetésüket.

Midőn oktatásügyi törvényünk még mint javaslat feküdt törvényhozásunk asztalán, a „Néptanítók Lapja“-ban nyilvánítottam ezen akadály feletti aggodalmamat; de boldogult Környei, a jelzett lap akkori szerkesztője alaptalannak állította azt, hivatkozván az iskolaszékre, mely minden kellemetlenség nélkül ki fogja szolgáltatni a tanító fizetését.

Hogy az iskolaszék e tekintetben édeskeveset tesz, és hogy a tanítóság csak tengődik, az elismert tény, s így a 18 év előtti aggodalmam jogosult volt.

De nem tekintve azon nyomort és keserőségeket, melyeket e slendrián fizetésmód a tanítónak okoz, mint mondám: magára a nevelés oktatásügy emelkedésére nézve egyik főakadály, mert a tanító és a szülők között mindig ez idézi elő a rossz viszonyt, minek rendes következménye az, hogy a szülők gyermekeik előtt teljesen lerontják a tanító tekintélyét. Már pedig, ha a tanítónak tekintélye nincs, mint nevelő nem hathat tanítványaira. Ezt paedagogus előtt nem kell magyarázni.

A rendetlen iskolába járás elnézésének is ezen fizetésmód a fő oka, mert a tanító félvén a lélekgyötrő kellemetlenségektől, mit a párgabna-szedés — de különösen a must kollektálásnál — mert ez alkalommal minden szülő feljogosítva érzi magát a tanítónak gyermeke megintetése, esetleg megbüntetéseért szemrehányásokat tenni elviselnie kell: a rendetlenül iskolába járó tanköteleseket irtózik kimutatni, s így az iskolaügy is „vegetál“

Ezen említettem akadály a felületesen vizsgáló előtt jelentéktelennek látszhatik, pedig, higyjék el intező köreink, óriási akadály ez. Ha nem hiszik, jöjjenek el hozzánk, midőn a párgabnát szedjük vagy collektálunk.

Óhajtva várjuk tehát a tanítók fizetésének reformálását, mely szerint a nép által való közvetlen fizetés meg fog szünni.

Mindszentkál.

Müller Károly néptanító.

IRODALOM.

Biharmegye földrajza. Irta K. Nagy Sándor. Nagy gonddal irt munka, mely azok számára, kik Biharmegyét ismerni akarják, nélkülözhetetlen. Kár hogy néhány hiba csuszott bele. Így p. Liszt Ferencz születési helyeül Rajkát nevezi meg, holott mint tudjuk Liszt Sopron megyében Raidingon (Doborján) született. — Az ilyen apró tévedéseket a második kiadásnál ki lehet javítani. Különbö a muakát geográfiai irodalmunkra nézve nyereségnek tartjuk.

MI UJSÁG?

Nyomorgó tanító. Szabolcsmegye kisvárdai járásának Papp nevű községében egy nemes emberbarát 1876-ban iskolát alapított, de az alapítvány összege, 166 frt, nem fedezhette a 350 frt kiadást, bárha a község 5 százalék adóval, 102 frttal járult hozzá. Kértek tehát állami segílyt, de a közoktatásügyi miniszteriumnak kell a pénz a düledező új egyetemi épületekre, s a szerencsétlen iskola s annak még szerencsétlenebb tanítója a véginségbe jutottak. A tanfelügyelő sokkal alázatosabb szolgálja a magas kormány kegyelmes miniszterének, semhogy kérni merne, s így esik, hogy a község tanítója — mint nekünk írják — hónapok óta nem kap fizetést. Pedig ez az ember, névszerint Beke Árpád öt és fél év óta lelkesen igyekszik az iskolában tanítani és ez idő alatt sohasem kapott rendesen fizetést! Három gyermekével, öt tagból álló családjával éheznek, ruhát nélkülöz, az anya beteges, a gyermekek is betegesek a nyomortól, de orvosságra nem telik, mikor még kenyérük sincsen! Maholnap kídönti az inség az apát, s mi lesz akkor a szerencsétlen családból, a melynek az a büne, hogy Papp községben tanítóságot vállalt. Nem tud pirulni az a község? Nincs szive ott senkinek, a melyik megesnék ezen az állapoton? És nincs lelkiismerete Trefort urnak, a ki magát közoktatásügyi miniszternek nevezi, de úgy látszik, azzal törődik legkevesebbet. Trefort ur, vagy tanácsosai ha megszorulnak a költséggel, tudnak magukon segíteni, de hogy segítsen az az inséges tanító, a ki maholnap kölcsönkérni sem mehet ki az utczára, mert nincs felöltő ruhája. Pedig összes igénye az a havonkénti 25 mond: huszonöt forint, a mit rendes fizetésképen kellene kapnia! Szólítsák fel orsz. gy. képviselőink a közoktatásügyi minisztert, hogy nézzen utána kötelességének, mert üres hivalkodás minden építkezési és iparüzési mániája, a mig tanítóit éhezni hagyja. Ne kísértjük az énezők társadalmát, a mely az utolsó pillanatig kér, de azután követel. Nem első már ez az eset, s a sajtó felszólalása is hiábavalónak látszván, felhívjuk hazánk lelkes országgyűlési képviselőit, hogy vegyék védelmükbe az éhező tanítókat, kik államsegélyes iskoláknál vannak.

Veszedelmes toast. Namar városában a belgiumi tanítók a minap tartották meg kongresszusukat. Az ezen alkalomból rendezett lakomán Ronvaux polgármester Belgium királyára felköszöntőt mondott, melyet e szavakkal kezdett meg: „Ave Caesar, morituri te salutant!“ Azután így folytatta: „Sire, a belga tanítók, a kik martalékaúl vannak oda vetve a reakció és obszkurantizmus méreg-fogas támadásainak, im üdvözölnek téged! Sire, a törvényeknek való, engedelmességükért, a miniszterek által megrabolt, megpiszkolt megkínzott s tönkre sujtott tanítók üdvözölnek téged! Sire, a tanítók és tanítónők, a kik mert esküjüket becsülettel és hűséggel meg akarják tartani, kiírtásra vannak kárhóztatva, üdvözölnek téged! Morituri te salutant! Üdvözölnek, téged a sziv olyan őszinteségével, a minőt theokratikus környezetben soha sem fogsz találni, olyan hódolattal, a minőt az ultramontának közt hasztalan keressz.“ Ugy lászik a belga kollegákat is megáldotta az isten egy — — Treforttal.

Warga Ferencz a jeles tanügyi író okt. 16-án meghalt. Lapunk jövő számában küzölni fogjuk rövid életrajzát, a nagyérdemű férfiúnak, a ki nagy munkássága által örök nevet szerzett magának a magyar oktatásügy történetében. Béke és nyugalom őrizze porait.

A néptanítók naptára nagy kelendőségnek örvend, Az első kiadás pár nap mulva elfogy. A második kiadást most nyomják.

Az Ungmegyei Ált. Néptanítóegyesület a mult hónap (okt.) 14-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy országos mozgalmat indít meg a hazai tanítók ügyeinek javítása érdekében. Fájdalom eddig alig tiz tanítóegyesület karolta fel a mozgalmat. No de azt hisszük, a tavaszi gyűlések országszerte erről fognak tanácskozni.

Jubileum. Czimmermann Antal főv. igazgató-tanító a napokban ülte meg 25 éves tanítói jubileumát. Éljen sokáig!

A somlyóvidéki tanítóegyesület őszi gyűlésén a Tanítóbarát által megindított mozgalom tárgyalatott. A tagok pártolni fogják a mozgalmat. Lapunkat az egyesület két példányban rendelte meg.

Zenemellékletül a jövő számban karácsonyi éneket adunk.

TÁRSALGÓ.

Két község, eddig együtt tartott fenn egy rkath. felek. iskolát, s tanítóját (ki egyszersmind kántoruk): együtt fizette, — elvál egymástól, és külön iskolát építve, külön tanítói állomást szervez. — A kántortanító ezáltal elveszíti fizetésének több mint felét, minthogy az elszakadt fiók-község nagyobb mint a máterbeli, ahol működik: tehát hogyan kárpóttatják a k.-tanító fizetése? Az elválást az elválni akaró és nagyobb község azért kívánja, miután a felsőbb hatóságok által odautasított, hogy tekintettel a két község 90-en felüli tanköteleseinek számára egy osztályllyal bővitse a két község által eddig közösen fenntartott iskolát. — S így a község, melyben iskola nincs, elhatározta, miszerint saját községében épít rkath. felek. iskolát, de a volt tanítónak kárpótlást vagy végkielégítést adni nem akar egyáltalában. — Hol kell a község ellen a keresetet megindítani? vagy az az iskolafentartó község, köteles-e régi tanítójának megadni a tanítói évi fizetés minimális összegét, melyben az iskola van? Minő törvényünk van erre?

Garé.

Tóth János
néptanító és kántor.

NYILTTÉR. *)

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Tanítóbarát“ 10-ik számában egy nyilatkozat jelent meg, mely személyemmel foglalkozik.

Hivatkoznak az aláírók a 8-ik számban „Tanítóválasztás Hanyon“ című cikkekre, melyet azonban ez ideig én még nem olvastam.

Igy nem is tudom, ki és mit irt felőlem.

Rosszul teszik volt tanulóársaim, hogy addig elítélnek, míg a valóságot nem tudják.

Mert bárki írta is a kérdéses cikket, vagy ellenségem, vagy fáj a szive Hanyért, vagy rosszul volt értesülve, vagy szándékosan ferditette el a valóságot.

Igaz, hogy czifra volt a hanyi mesterválasztás, de ki tehet róla, hogy benne épen nekem is jutott szerep.

Sokan és sokat beszélnek e választás felől, de senki sem tudja a valóságot, mert előre kicsinált terv szerint történt minden.

Hany községbeli rom. katolikusok — amint én tudom — a választás előtt két héttel, — tehát még mikor én Hanynak hírét se hallottam, készítettek egy díjlevelet, mely szerintök igazságos, és kijelentették maguk között, hogy bár ki lesz is tanítójuk csak ezen díjlevélben foglalt fizetést adják meg neki, vagy nem választanak senkit.

Szavukat megtartották.

A választásra többen jelentünk meg, de csak hárman concuráltunk, kettőnknek volt oklevele egynek nem. A választás mig az esperes és plebános ur jelen voltak nem történt meg. Nem választunk senkit, ez volt a jelszó. De díjlevelet nem láttunk semilyent. Minthogy azonban az esperes ur rapidijakat és kocsifuvarokat íteltetett volna meg, kissé meghökkentek és gondolkozási időt kértek, legalább én így hiszem. — És délutáni egy óráig várt Káptalanfán az eredményre, amint az esperes és plebános urak innét távoztak, újra összeült az egész falu, elkérték ujjolag a pályázók bizonyítványait, és mivel az enyéimet legjobbnak találták, megválasztották. — Választás után rögtön elővették a kész díjlevelet és lemásoltatták, aláírták és mentünk jelenteni a választás eredményét Káptalanfára, hol a választási jegyzőkönyvet aláírták de más díjlevelet ekkor sem láttam, amint ők csinálták, meg nem mutatták senkinek. Körülbelül egy hét mulva készítette el a plebános ur és küldte ki az új díjleveleket aláírás végett, de ezt csak én és ő irtuk alá, az isk. széki tagok meg nem, tagadták hogy ez helyes, hanem azt állították, hogy hamis. Ekkor láttam, hogy mennyire meg vagyok csalva. Azonban azt hiszem, hogy e miatt még vizsgálat fog jönni és az esperes ur mondásaként, lakolni fog a bűnös.

Ez a valóság.

Kelt Hanyban, 1886. okt. 22.

Tisztelettel

Csákós János.

*) Ezen rovat alatti közleményekért a szerkesztő nem felelős.

Szerkeszti és kiadja : *Ziegler Géza.*